

Nejznámější jesenický rodák a zakladatel lázní Jeseník, Vincenz Priessnitz se narodil 4. října 1799 jako šestý potomek v rodině jesenického měšťana a majitele malé zemědělské usedlosti č.p.175 v osadě Gräfenberk a bylo mu dáno jméno Vincenz František. Jeho rodiče a prarodiče patřili mezi první usedlíky malé osady Gräfenberk. Když bylo Vincencovi 8 let, jeho otec oslepl a on byl tak nucen pomáhat doma na hospodářství. Po smrti svého nejstaršího bratra Josefa převzal Vincenz ve svých 12 letech správu nad celým hospodářstvím. Příroda mu byla učitelem, seznámil se s podivuhodnými účinky vody, když pozoroval, jak si zraněný srnec vyléčil poraněný běhák koupelemi v lesní studánce....

Ve spolupráci s
www.bruntal.net

Snad jen náhoda tomu chtěla, že ve 14 letech (1814) utrpěl při svážení dřeva z lesa poranění prstu na ruce a sám si poranění mokkými zábalami vyléčil. O dva roky později utrpěl dokonce vážný úraz, zlomená žebra. Přivolaný ranhojič tehdy prohlásil zranění za smrtelné, v lepším případě prý z mladíka zůstane mrzák. Vincenz však opět vsadil na vodu. Po vzoru jeho strýce, mlynáře z Písečné, začal si žebra sám léčit tlakem hrudníku proti opěradlu židle a hlavně obklady, které máčel ve studené vodě. Léčení tehdy trvalo skoro celý rok, než mohl Vincenz normálně chodit a pracovat. Vyléčení vodou nezůstalo v kraji utajeno. Všichni brali jeho vyléčení za malý zázrak, od této chvíle právě on započal léčení, nejdříve zraněných domácích zvířat, později pak i sousedů, a to pramenící studenou vodou. Priessnitz pomoc neodmítal, napravoval vykloubené ruce a nohy, krevní výrony a zlomeniny, později i revmatismus, dnu, chronickou zácpu, nemoci jater a žaludku. Zprávy o vyléčených se šířily a do Gräfenberku se započali sjíždět nemocní. První ordinací byla pro Vincenze jen lavice za stodolou a až teprve roku 1822 dal se souhlasem otce přestavět svůj rodný, původně jen dřevěný dům, v prostornější kamenný dům se speciálními prostorami určenými pro léčení. Dům se tak stal prvním vodoléčebným ústavem na světě.

Roku 1826 byl Vincenz pozván do Vídně k císařskému dvoru a léčení císařova bratra arcivévody Antonína udělalo Vincenzi dobré jméno, takže se za ním začali sjíždět i další význační lidé. Priessnitz svým pacientům, a to často i přes vyšší původ, ordinoval kromě zábalů a studené vody také práci, chození venku naboso, taktéž přidal poměrně přísnou životosprávu a spánek. Jakoby jen prosté „omývání mokrou houbou“ se stalo prostředkem jeho úspěchu, ale i

trnem v oku místních lékařů, kteří v něm viděli nekalou konkurenci a tak ho nazvali šarlatánem a podali na něj řadu stížností.

Vznik lázní Gräfenberk se oficiálně datuje rokem 1837, kdy Priessnitzova vodoléčebná metoda rozhodnutím císařské komise zvítězila nad všemi pochybovači. Napomohlo tomu nejen množství až zázračně uzdravených pacientů, ale též věhlas, který Priessnitz získal ve Vídni na císařském dvoře při konzultaci u nemocného arcivévody Antonína, velmistra řádu Německých rytířů. A právě rozhodnutím císařské komise mohl nyní Priessnitz provozovat vodoléčebné lázně bez omezení. Na základě pozdějšího dobrozdání panovnického dvora ve Vídni, bylo v roce 1838 konečně vydáno povolení k definitivnímu provozu lázní. Roku 1839 byl otevřen nový lázeňský dům a toho roku se v lázních Gräfenberk již léčilo na 1500 nemocných, přijelo i na 120 lékařů z celé Evropy, aby přímo v Gräfenberku studovali jeho léčebné metody a podle jejich vzoru pak doma zakládali vlastní vodoléčebné domy a lázně.

V letech 1834 -1835 vybudoval dva léčebné domy a nakonec v roce 1838 dal vystavět tzv. Hrad, velký léčebný dům s 30 pokoji, vanami a společenským sálem. Záhy pak v sousedství vyrostl další, tzv. Nový léčebný dům. Tak vzniklo vlastní jádro lázní, jak je poznáváme nejen na dobových pohlednicích a obrazech, ale známe je prakticky dodnes.

Vincenz Priessnitz se dočkal už za svého života vynikajících poct. Vděční pacienti z Maďarska dali na lázeňské promenádě postavit mnichovským sochařem Schwanthalerem bronzový pomník Iva. V roce 1846 udělil Priessnitzovi rakouský císař Ferdinand V. „Zlatou občanskou záslužnou medaili I. třídy“. Tak vysoké vyznamenání monarchie ještě nikdo ve Slezsku před ním neobdržel. V okolí lázní Gräfenberku začaly vyrůstat pomníky, jakožto forma děkovných darů od významných hostů. Priessnitz pracoval s velkým zápalem denně, často jej také volali k naléhavým případům i v noci. To vše jej časem značně vyčerpávalo a v roce 1851 se u něho dostavily zdravotní potíže, kterým pak 28. listopadu 1851 ve věku 52 let podlehl. Jeho žena Sofie (Žofie) jej přežila jen o tři roky. Oba jsou spolu uloženi v rodinné kapli ve svých lázních.

Sláva objevitele novodobé vodoléčby trvala i po jeho smrti. Na Gräfenberku byly postaveny další pomníky - Český (1847), Polský (1890), ve městě Frývaldově (Jeseníku) roku 1909 velké sousoší vytvořené sochařem Obethem. Priessnitzovi byla odhalena roku 1911 i ve Vídni jeho socha v nadživotní velikosti, jeho sochy stojí i v polské Poznani.

Nejnověji je návštěvníkům lázní Jeseník a široké veřejnosti přístupně stálá výstava věnovaná osobnosti Vincenze Priessnitze a vývoji jesenických lázní. Tato expozice v „Muzeu V. Priessnitze“ byla zřízena roku 1999 při příležitosti 200. výročí Priessnitzova narození, které bylo zařazeno mezi významná kulturní výročí UNESCO. Byla otevřena v domě, kde V. Priessnitz zřídil první vodoléčebný ústav na světě, dne 2. října 1999. Podle autorů má tato expozice přispět k oživení zájmu o osobnost našeho geniálního léčitele V. Priessnitze a přiblížit jeho odkaz dnešnímu člověku. V expozici jsou bohaté pramenné i hmotné doklady Priessnitzova života i díla, osobní předměty patřící jemu a jeho rodině a také dokumenty, které zájemcům přibližují vývoj lázní i po zakladatelově smrti až do současnosti. Ke zdejším nejcenějším exponátům bezesporu patří originály i kopie vzácných archiválií, rodinné šperky, obrazy z muzejní sbírky nebo ojedinělá vodoléčebná literatura. Mezi zajímavé exponáty patří maketa lázeňské scény z 19. století nebo třeba figurína samotného Vincenze Priessnitze v životní velikosti. A velikánem opravdu byl!